

Dokument nr. 8:59

(2004-2005)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal, Bjørn Jacobsen og Karin Andersen

Forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal, Bjørn Jacobsen og Karin Andersen om å utrede internasjonale skatter som alternative og supplerende inntektskilder til FN

Til Stortinget

BAKGRUNN

FN har helt siden opprettelsen vært en hjørnestein i norsk utenrikspolitikk. Etter den kalde krigens avslutning har organisasjonens sikkerhetspolitiske rolle blitt revitalisert, samtidig som betydningen av internasjonale institusjoner og mekanismer øker ettersom globaliseringsprosessen stadig utvides. Skal FN fortsatt være ledende i arbeidet med fred, menneskerettigheter og utvikling, må imidlertid organisasjonens kapasiteter styrkes. Dette krever både organisatoriske endringer og økte inntekter, slik FNs høynivåpanel for reformer har vist. FNs tusenårsmål for fattigdomsbekjempelse om at andelen mennesker som lever i ekstrem fattigdom skal halveres innen 2015, krever alene at den internasjonale innsatsen fordobles i perioden.

I dag er FN avhengig av medlemslandenes evne og vilje til å følge opp sine forpliktelser for å kunne fungere optimalt. USA har for eksempel stilt betingelser til sine økonomiske bidrag til FN ved noen anledninger. I praksis medfører dette uforutsigbarhet og finansiell usikkerhet for driften av organisasjonen, samtidig som medlemsland som relativt sett er store bidragsyttere, styrker sin posisjon i kraft av sin økonomiske rolle. Det er derfor opplagt at det kreves nye grep for å gi FN den finansielle trygghet som organisasjonen behøver for å kunne spille den ledende rollen i verdenssamfunnet som Norge ønsker.

I denne sammenhengen er det naturlig og nødven-

dig å se på alternative supplerende inntektskilder til FN-systemet. Det er en økende internasjonal oppmerksomhet om ulike former for internasjonal skattlegging for å løse grenseoverskridende oppgaver.

FNs generalsekretær Kofi Annan har iverksatt et arbeid for å belyse ulike måter FNs finansieringskilder kan sikres på. I et notat til Generalforsamlingen i august 2004 ble nye og innovative finansieringer av utviklingstiltak diskutert. Ved siden av frivillige bidrag fra land og enkeltpersoner, ble det også referert til internasjonale miljøavgifter og avgift på valuta-transaksjoner. Et samarbeid mellom statsledere i Frankrike, Brasil, Chile og FNs generalsekretær har hatt avgifter på finansielle transaksjoner og våpenhandel oppe til vurdering. Også i ILO og EU har tilsvarende forslag vært drøftet.

Disse diskusjonene er blitt ytterligere aktualisert av Frankrikes president Jacques Chiracs tale under World Social Forum i januar i år. Han foreslo bl.a. å etablere en forsøksskatt for å finansiere aidsbekjempelse, og brukte i den forbindelse skatt på finansielle transaksjoner, skatt fra land som fungerer som skatteparadiser, drivstoffavgift, og avgift på flybilletter som eksempler på hvordan dette skal kunne gjøres.

I en verden der vi må forholde oss til stadig flere grenseoverskridende politiske problemstillinger, og der konsekvensene av enkeltpersoners valg og nasjonalstatenes politikk i økende grad er internasjonale, kreves det nye virkemidler for å imøtekomme disse utfordringene. Internasjonale skatter kan bidra til å dempe aktivitet som truer fred og utvikling i verden, for eksempel klimautslipp og våpenhandel. Men uavhengig av om man oppnår slike resultater, vil internasjonale avgifter eller skatter bety store inntektsmuligheter for FN, uten at det trenger å koste enkeltland og individer mye. Det i seg selv gjør det verdt å utvikle disse ideene videre. Problemstillinger knyttet til vedtak av skattenivå, sanksjonsmuligheter ved unndra-

gelser og fordeling av ressursene må selvsagt diskuteres, men FN har i utgangspunktet den legitimitet som kreves for å innføre et slikt regime.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen utrede internasjonale skatter som alternative og supplerende inntekts-

kilder til FN, og hvordan disse kan utformes i praksis. Skatt på ulike finansielle transaksjoner, internasjonale miljøavgifter, avgift på våpenhandel og skatt fra land som fungerer som skatteparadis, bør vurderes spesielt.

2. Stortinget ber Regjeringen presentere forslag til hvordan og hvor slike internasjonale initiativer kan tas.

18. mars 2005